

ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOST V KONTEXTE KVALITY ŽIVOTA V MESTE NITRA PRED PANDÉMIOU COVID-19

Healthcare in the Context of Quality of Life in the City of Nitra before the COVID-19 Pandemic

KATARÍNA VILINOVÁ

Katedra geografie, geoinformatiky a reg. rozvoja | *Depart. of Geography, Geoinf. and Reg. Develop.*
Fakulta prírodných vied a informatiky | *Faculty of Natural Sciences and Informatics*
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre | *University of Constantine the Philosopher in Nitra*
✉ Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra, Slovak Republic
E-mail: kvilinova@ukf.sk

Anotácia

Významným aspektom z hľadiska zdravotného stavu obyvateľstva je hodnotenie kvality života sledovaním vybraných ukazovateľov, ku ktorým možno zaradiť aj zdravotnú starostlivosť. Záujem o zdravotný stav obyvateľstva sa dnes zintenzívňuje. Medzi hlavné dôvody patria spoločenské, politické, ekonomické zmeny ale v súčasnosti tiež prebiehajúca pandémia súvisiaca so šírením vírusu COVID-19. Je súčasťou mnohých hodnôt, ktoré zaraďujeme do kvality života. Vylepšenie úrovne zdravia populácie je úlohou veľmi závažnou. Zároveň je zdravotná starostlivosť veľmi dôležitým faktorom zdravia, ktorú spájame s kvalitou života. Predmetom nášho záujmu v predkladanom príspevku bolo získavanie údajov s výrazne subjektívnym charakterom zameraným na problematiku zdravotnej starostlivosti v meste Nitra. Pri výbere metód sme uprednostnili dotazníkovú metódu založenú na nami zostavenom dotazníku. Otázky boli zamerané na zistenie názorov, postojov a hodnotenia zdravotnej starostlivosti ako indikátora kvality života obyvateľov. Výskum sme realizovali roku v 2019 na vzorke 509 respondentov v meste Nitra. Cieľom príspevku bolo metódou percepcie analyzovať subjektívne vnímanie zdravotnej starostlivosti v meste Nitra. Na základe získaných údajov možno konštatovať, že pre obyvateľov Nitry je dôležité najmä poskytovanie zdravotnej starostlivosti, prístup k zdravotnej starostlivosti, spolu s dĺžkou čakacej doby na prijatie. Najdôležitejším faktorom zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov mesta Nitra je spokojnosť s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou. Najnegatívnejšie respondenti vnímali dĺžku čakacej doby na prijatie vyšetrenia.

Kľúčové slová

zdravotná starostlivosť, kvalita života, percepcia, Nitra,

Annotation

An important aspect in terms of the health status of the population is the evaluation of quality of life by monitoring selected indicators, which can include health care. Interest in the health of the population is intensifying today. The main reasons include social, political, economic changes, but also the ongoing pandemic related to the spread of the COVID-19 virus. It is part of many values that we place in our quality of life. Improving the health level of the population is a very serious task. At the same time, healthcare is a very important factor in health, which is related to quality of life. The subject of our interest in the presented paper was the acquisition of data with a highly subjective character focused on the issue of health care in the city of Nitra. When choosing methods, we therefore preferred a questionnaire method based on our questionnaire. The questions were aimed at finding out the opinions, attitudes and evaluation of health care as an indicator of the quality of life of the population. We conducted the research in 2019 on a sample of 509 respondents (the field and 261 online) in the city of Nitra. The aim of the paper was to analyze the subjective perception of health care in the city of Nitra by the method of perception. Based on the research, it can be stated that the provision of health care, access to health care, together with the length of the waiting time for admission is especially important for the inhabitants of Nitra. However, the most important factor in health care for the inhabitants of Nitra is satisfaction with the health care provided. The most negative respondents perceived the length of the waiting time for admission.

Key words

health care, quality of life, Nitra, perception

JEL Classification: I14, C10

1. Teoretické a metodické východiská problematiky

Zdravie patrí v spoločnosti medzi najdôležitejšie hodnoty, je akýmsi obrazom spoločnosti, v ktorej človek existuje. Rovnako je aj súčasťou mnohých hodnôt, ktoré zaraďujeme do kvality života. Vylepšenie úrovne zdravia populácie je úlohou veľmi závažnou. Preto je zdravotná starostlivosť dôležitým faktorom zdravia, ktorý súvisí s kvalitou života. Pri posudzovaní kvality života v súvislosti so zdravím sa používajú viaceré prostriedky na jej hodnotenie. Príkladom je sledovanie zdravia prostredníctvom indexu kvality života vzťahujúci sa na zdravie, ktorý posudzuje telesné a duševné funkcie, uplatnenie sa v sociálnom postavení, subjektívny pocit zdravia ale aj iné ukazovatele (Nováková, 2014). Cieľom príspevku je metódou percepcie analyzovať subjektívne vnímanie zdravotnej starostlivosti v meste Nitra.

1.1 Teoretické východiská

Zhodnotenie kvality života prostredníctvom sledovania vybraných ukazovateľov ako napríklad zdravotná starostlivosť predstavuje dôležitý aspekt z pohľadu zdravotného stavu obyvateľstva (Mackenbach et al. 2017). V zahraničnej literatúre evidujeme práce, ktoré danú problematiku spracovávajú a analyzujú ako napríklad (Lagas et al., 2015, Murgaš a Petrovič, 2020, Kobylarek et al., 2022). Dôležité je implicitné pojmávanie kvality života v tom zmysle, že čo súvisí so životom, nemožno oddeliť od jeho kvality a naopak (Andráško, 2009). Pre jednotlivé pozorovania (územia, mestá) je zvolených niekoľko ukazovateľov, o ktorých sa predpokladá, že charakterizujú kľúčové oblasti života, resp. kvality života, a na základe hodnôt týchto ukazovateľov je vypočítaná úroveň kvality života na danom mieste. Indikátory môžu mať rôzny charakter a môžu súvisieť s rôznymi základnými dimenziami. Niektoré indikátory (napr. vek, pohlavie, úroveň najvyššieho dosiahnutého vzdelania, hodnota systolického tlaku) sa prioritne vzťahujú na človeka samotného, iné (napr. zdravotná starostlivosť, intenzita hluku z dopravy, plocha zelene pripadajúca na osobu) sa týkajú skôr prostredia života človeka. Najčastejšie používané je rozdelenie indikátorov na objektívne a subjektívne, podľa ktorého sa jednotlivé súčasti života človeka navzájom ovplyvňujú. Životný štýl, zahŕňajúci napríklad našu životosprávu (strava, pohyb, odpočinok a pod.), môže mať vplyv na telesnú i duševnú súčasť nášho zdravotného stavu, ale zároveň i náš zdravotný stav môže ovplyvňovať náš životný štýl. Vzdelanie či intelekt sa môžu odrážať v pracovnej pozícii, ktorú zastávame, a tým súvisieť s takými stránkami nášho života, ako je finančné zabezpečenie alebo úroveň bývania a osobného komfortu (Ira, Andráško, 2007, Andráško, 2016, Frantál, Vaishar, 2008). Historicky sa kvalita života merala výlučne ekonomickými ukazovateľmi. Je však nespochybniteľné, že na životnú spokojnosť ľudí vplývajú ďalšie faktory, ktoré zachytávajú subjektívne údaje z prieskumov (Macků et al, 2020). V geografickom výskume kvality života sa pritom využívajú dva komplementárne sa dopĺňajúce prístupy – prístupy smerujúce k získaniu informácií o objektívnych podmienkach (hodnotenie indikátorov kvality života) a prístupy smerujúce k reflektovaniu subjektívnych hodnotení a preferencií prostredia – v našom prípade percepcia mestského prostredia. Problematika percepcie na príklade sledovania kvality života je veľmi často spracovávaná v prácach geografického charakteru. Napríklad Ferťalová, Madziková (2008) analyzujú kvalitu života na príklade percepcie v meste Bardejov.

Iným príkladom analýz kvality života je využitie multivariačných metód pri výskume kvality života v mestách nie je obmedzené len na sociálne, ekonomické či demografické charakteristiky obyvateľstva. Multivariačné štatistické metódy je možné použiť aj v prípade skúmania subjektívneho vnímania kvality života v mestách. Z najnovších štúdií využívajúcich multivariačné štatistické metódy môžeme uviesť prácu o kvalite života v slovinskom meste Ljubljana. Výsledky prieskumu vnímania kvality života na území mesta, pričom na spracovanie dát použil metódu SEM (structural equation modelling). Kvalita života bola analyzovaná aj na území Bratislavy. V tomto ohľade bolo vytvorené najmä súhrnné hodnotenie jednotlivých mestských štvrtí, poukazujúce okrem iného aj na ich hlavné problémy či prednosti z hľadiska kvality života miestnych obyvateľov v danej štvrti z hľadiska objektívneho a subjektívneho hodnotenia zvolených parciálnych dimenzií. Štúdie zamerané na subjektívne vnímanie a hodnotenie kvality života v urbánnych územiach analyzujú (Marans a Stimson, 2011). Metóda percepcie je veľmi dôležitý nástroj, prostredníctvom ktorého možno poznať názory obyvateľov žijúcich v danom území.

Podľa Murgaš, Klobučník, (2014) je kvalita života spájaná s pojmom dobrý život, keď hodnotíme kvalitu života, hodnotíme, aký je dobrý. Ústredným prvkom objektívnej (priestorovej) dimenzie kvality života je fenomén dobrého miesta ako miesta, v ktorom sa v rôznej miere žije kvalitný život. Autori analyzujú index kvality života na mikroúrovni všetkých 6251 obcí v Českej republike na základe ukazovateľov štandardu a odvodených indexov vyšších hierarchických úrovní okresov a krajov a vyjadrenia ich priestorovej diferenciácie.

1.2 Metodické východiská

Objektom nášho záujmu v predkladanom príspevku bolo získavanie dát (hodnotení, preferencií) s výrazne subjektívnym charakterom zameraným na zdravotnú starostlivosť v meste Nitra. Vo výbere metód sme preto

upřednostnili dotazníkovou metódu na báze nami zostaveného dotazníka so 14 otázkami. Pre potreby príspevku boli vybraté iba niektoré otázky. Tie smerovali na zistenie názorov, postojov a hodnotení zdravotnej starostlivosti ako ukazovateľa kvality života obyvateľmi mesta Nitra. V tomto príspevku uvádzame iba vybrané príklady zo získaných výsledkov. Preto sme uprednostňovali položky, v ktorých boli hodnotené tieto javy pomocou stupnice, a to numerickej (hodnotenie 1= najlepšie po 5=najhoršie) alebo výrazovej (od veľmi dobré až po nevyhovujúce, resp. od spokojnosti po nespokojnosť). Svojou povahou prevládali v našom výskume otázky týkajúce sa subjektívnych pocitov, predstav a hodnotení vybraných javov. Vhodne zvolená formulácia a štruktúra jednotlivých položiek v dotazníku nielen poskytuje žiadané informácie, ale spravidla uľahčuje aj vyhodnocovanie získaných dát. Ďalšou prednosťou dotazníka v porovnaní napr. s rozhovorom je zachytenie písomných odpovedí respondentov vo veľmi prehľadnej forme a možnosť vracat' sa k nim v rôznych časových odstupoch.

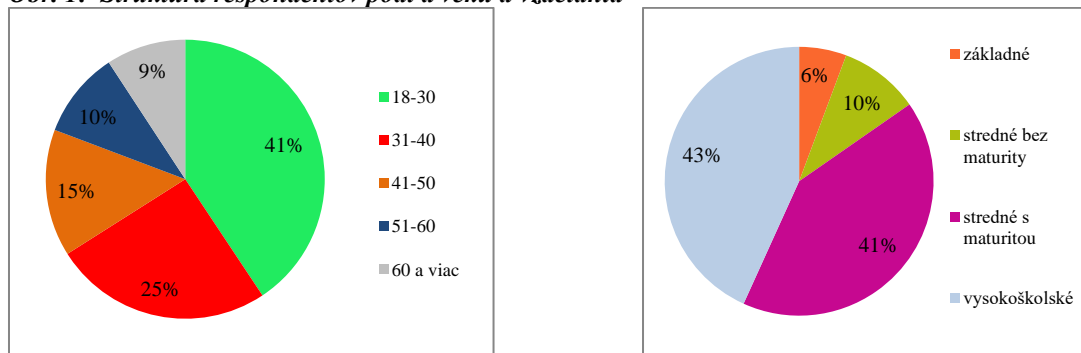
3. Spokojnosť obyvateľov mesta Nitra s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou

Náš výskum sa opieral o dotazníkový prieskum, ktorý má za cieľ zistiť spokojnosť obyvateľov mesta Nitra s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou. Dotazníkový výskum prebiehal v mesiacoch máj až august 2019. Výskum prebiehal pomocou dvoch foriem. Prvou formou bol terénny výskum. Celkovo sa podarilo vyzbierať v rámci metódy terénneho výskumu 248 dotazníkov. Terénny výskum prebiehal najmä v blízkosti koncentrácie najväčších zdravotníckych zariadení – Fakultnej nemocnice v Nitre, Polikliniky Chrenová a Polikliniky Klokočina. Ďalšou formou výskumu bola možnosť vyplniť dotazník online. Túto možnosť využilo celkovo 261 respondentov. Internetová forma dotazníka bola prezentovaná na rôznych stránkach mesta Nitra, stránkach miestnych častí mesta Nitra či mediálnych stránkach Nitry. Respondenti boli oslovení možnosťou vyplniť dotazník na sociálnych sieťach. Celkovo sa podarilo za obdobie štyroch mesiacov získať 509 dotazníkov. Dotazník bol navrhnutý po dôkladnom štúdiu možností poskytovania zdravotnej starostlivosti v meste Nitra. Celkovo v ňom bolo obsiahnutých 14 otázok. Čas na vyplnenie dotazníka nepresahoval zvyčajne 10 minút. Výskum sa opieral o vzorku respondentov, ktorých vek presahoval 18 rokov a mali súčasné bydlisko v meste Nitra.

V prvej časti boli zisťované základné informácie o respondentovi; pohlavie, vek a vzdelanie. Ďalšiu časť tvorili otázky, ktoré sa týkali samotnej spokojnosti obyvateľov so zdravotnou starostlivosťou. Prvá otázka bola zameraná na miesto súčasného bydliska respondenta – mestská časť Nitry. Nakoľko sa jednalo o výskum spokojnosti obyvateľov so zdravotnou starostlivosťou v meste Nitra, respondenti ako už bolo spomenuté museli mať súčasné bydlisko v meste Nitra.

Vyhodnotenie dotazníkov prebehlo po skončení výskumu. Pre lepšie grafické vyjadrenie jednotlivých výsledkov boli vytvorené grafy s relatívnymi hodnotami ukazovateľov. Pri otázkach ohľadom spokojnosti s faktormi zdravotnej starostlivosti, resp. dôležitosti jednotlivých faktorov (hodnotenie 1 – 5), bola pri každom faktore vypočítaná priemerná známka. Všetky známky boli vyjadrené aj graficky, prostredníctvom grafov. Rovnako boli vytvorené grafy aj pri otvorených otázkach. Celkovo vyplnilo dotazník 328 žien (64 %) a 181 mužov (36 %). Vekovú a vzdelanostnú štruktúru dokumentuje obr.1.

Obr. 1: Štruktúra respondentov podľa veku a vzdelania

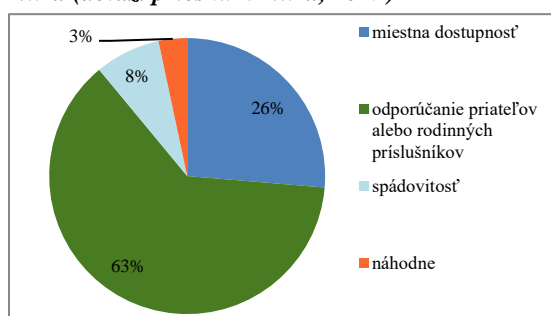

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

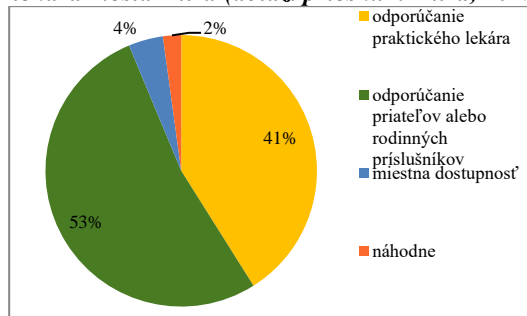
Štruktúra respondentov podľa miesta bydliska kopíruje veľkosť jednotlivých mestských častí mesta Nitra podľa počtu obyvateľov. Najväčšia časť obyvateľov (144) uviedla, že má bydlisko v mestskej časti Klokočina, čo predstavuje 28 % všetkých respondentov. Druhý najväčší počet obyvateľov bol oslovený v mestskej časti Chrenová (20 %). Tretie miesto zaujíma mestská časť Staré Mesto so 14 % respondentov. Viac ako 10 % dosiahla aj mestská časť Zobor s 54 respondentami. Ostatné mestské časti dosiahli pod 10 %, jedná sa konkrétne o Diely, Čermáň, Dražovce, Janíkovce, Horné Krškany, Dolné Krškany, Kynek, Mlynárce a Párovské Háje. Najmenší počet dotazníkov bol v mestských častiach Párovské Háje a Mlynárce. V každej mestskej časti bol dosiahnutý

počet 7 dotazníkov. Ďalšia časť dotazníkového výskumu bola zameraná na zisťovanie dôvodov, pre ktorí sa obyvatelia mesta Nitra rozhodujú pri výbere praktického lekára (praktický lekár pre dospelých, praktický lekár pre deti a dorast, stomatólog a gynekológ) a špecializovaného lekára. Najčastejším dôvodom pri výbere praktického lekára pre obyvateľov Nitry je odporúčanie priateľov alebo rodinných príslušníkov. Túto možnosť uviedlo až 63 % opýtaných. Druhou najpočetnejšou možnosťou pri výbere je miestna dostupnosť (26 %). Jedná sa najmä o staršiu zložku populácie. Iba 8 % respondentov sa rozhoduje pri výbere praktického lekára podľa spádovitosti a 3 % opýtaných podľa náhody (obr.2). Pri výbere špecializovaného lekára je rovnako ako pri výbere praktického lekára najčastejším dôvodom výberu odporúčanie priateľov alebo rodinných príslušníkov (53 %). Druhým najpočetnejším dôvodom je pre obyvateľov Nitry odporúčanie praktického lekára (41 %). Miestna dostupnosť pri výbere špecializovaného lekára takmer nerozhoduje, uviedlo ju ako dôvod iba 4 % opýtaných. Najmenšia časť respondentov sa rozhoduje pri výbere lekára špecialistu podľa náhody. Pri výbere špecializovaného lekára je rovnako ako pri výbere praktického lekára najčastejším dôvodom výberu odporúčanie priateľov alebo rodinných príslušníkov (53 %). Druhým najpočetnejším dôvodom je pre obyvateľov Nitry odporúčanie praktického lekára (41 %). Miestna dostupnosť pri výbere špecializovaného lekára takmer nerozhoduje, uviedlo ju ako dôvod iba 4 % opýtaných. Najmenšia časť respondentov sa rozhoduje pri výbere lekára špecialistu podľa náhody (obr.3).

Obr. 2: Dôvod výberu praktického lekára v meste Nitra (dotaz. prieskum Nitra, 2019)

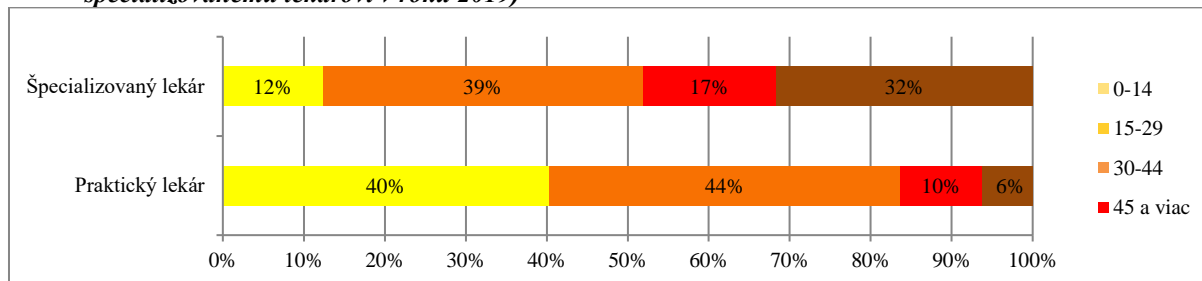
Obr. 3: Dôvod výberu lekára špecializovaného lekára mesta Nitra (dotaz. prieskum Nitra, 2019)

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

Pre väčšinu obyvateľov Nitry je dôležité mať svojho praktického lekára čo najbližšie k miestu svojho bydliska. Ako už bolo spomenuté, najväčšia časť respondentov sa rozhoduje pri výbere podľa odporúčania priateľov alebo rodinných príslušníkov a miestnej dostupnosti. Väčšina respondentov je ochotná cestovať za svojim praktickým lekárom maximálne 29 minút (84 %). Najviac respondentov uvádza, že na cestu za praktickým lekárom sú ochotní obetovať 15-29 minút (44 %). Iba 10 % respondentov uviedlo, že by k svojmu praktickému lekárovi cestovalo 30-44 minút. Najmenej, 6 % opýtaných je na svoju cestu schopných obetovať viac ako 45 minút (obr. 4). Úplne odlišná je situácia v rámci dochádzky za špecializovaným lekárom. Vyše tretina respondentov je ochotná cestovať za špecializovaným lekárom 15-29 minút. Avšak až 32 % opýtaných uviedlo, že za lekárom špecialistom sú ochotní cestovať aj viac ako 45 minút, nakoľko je u nich dôležitá najmä kvalita špecializovaného lekára. Najmenšia časť respondentov (12 %) uvádza, že je ochotná cestovať za lekárom špecialistom iba 0-14 minút.

Obr. 4: Ochota respondentov mesta Nitra obetovať čas v minútach na ceste k praktickému lekárovi a špecializovanému lekárovi v roku 2019)

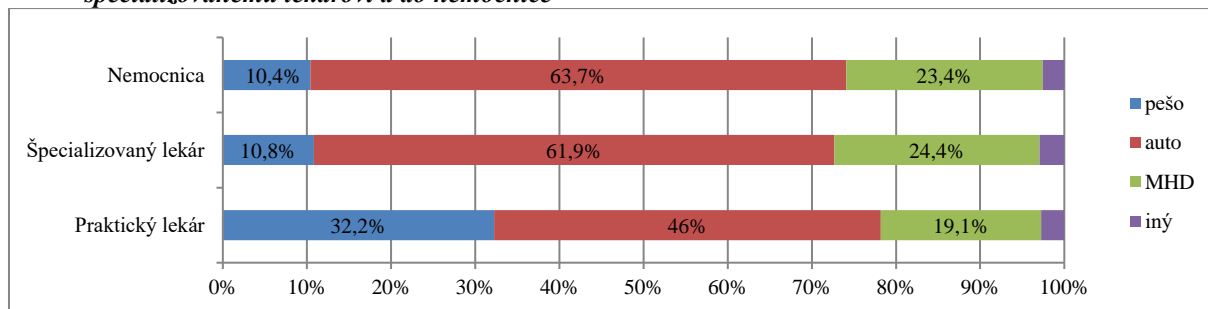

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

Poslednou otázkou v časti výberu praktického a špecializovaného lekára bolo potrebné zistiť, aký dopravný prostriedok respondenti využívajú na ceste k svojmu praktickému lekárovi, špecializovanému lekárovi a do nemocnice. Nakoľko pri výbere praktického lekára vo veľkej miere rozhoduje miestna dostupnosť, 32 % respondentov chodí k svojmu praktickému lekárovi pešo. Najväčšia skupina respondentov však aj napriek tomu využíva auto (46 %). V skupine špecializovaného lekára a nemocnice je situácia podobná. Vyše 60 % obyvateľov využíva na ceste k špecializovanému lekárovi a do nemocnice auto. Dôvodom môže byť väčšia vzdialenosť

z okrajových mestských častí ako sú napríklad Janíkovce, Dolné Krškany, Horné Krškany či Mlynárce do Fakultnej nemocnice v Nitre, ktorá sa nachádza v mestskej časti Staré Mesto. Mestskú hromadnú dopravu využíva približne rovnaký počet respondentov; k špecializovanému lekárovi ju využíva 24 %, do nemocnice 23 % a k praktickému lekárovi 19 % opýtaných. Iný dopravný prostriedok využíva rovnako ako MHD približne rovnaký počet obyvateľov. Najviac ho respondenti využívajú na ceste k špecializovanému lekárovi (2,9 %), nasleduje cesta k praktickému lekárovi (2,8 %), 2,6 % ho využíva do nemocnice (obr.5).

Obr. 5: Využitie dopravného prostriedku respondentmi mesta Nitra na ceste k praktickému lekárovi, špecializovanému lekárovi a do nemocnice

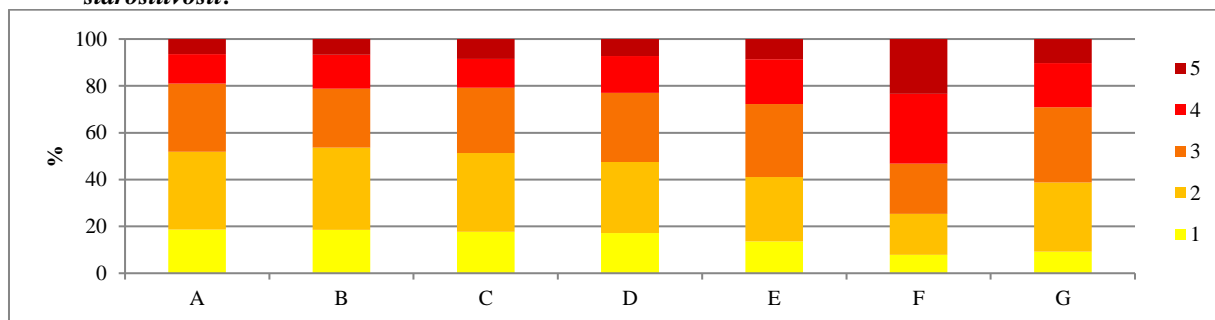

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

Ďalšia otázka v poradí, na ktorú mal respondent odpovedať mala nasledovné znenie: Ako ste spokojný/á s kvalitou Vám poskytovanej zdravotnej starostlivosti? Najväčšiu spokojnosť s poskytovaním zdravotnej starostlivosti vyjadrili respondenti s faktorom zrozumiteľnosti poskytovaných informácií (celková známka 2,56). Celkovú spokojnosť uviedlo až 53,7 % opýtaných. Ďalším faktorom, s ktorým vyjadrili respondenti spokojnosť je poskytovaná zdravotná starostlivosť (známka 2,55); celkovo je spokojných 51,9 % opýtaných (graf 6). Spokojnosť vyjadrili respondenti aj v rámci čistoty prostredia (51,3 %) a prístupu zdravotníkov (47,6 %). Najnerozhodnejší boli respondenti pri hodnotení faktora kultúry prostredia (32,2 %) a úrovne vybavenia – odpoveď neutrálny postoj/neviem uviedlo až 31,2 %. Najnegatívnejšie vnímajú opýtaní dĺžku čakacej doby na prijatie (známka 3,43). Celkovú spokojnosť uviedlo iba 25,4 % respondentov, naopak celkovú nespokojnosť až 53,3 % (tab. 1).

Najväčšiu spokojnosť s poskytovaním zdravotnej starostlivosti vyjadrili respondenti s faktorom zrozumiteľnosti poskytovaných informácií (celková známka 2,55). Celkovú spokojnosť uviedlo až 53,7 % opýtaných. Ďalším faktorom, s ktorým vyjadrili respondenti spokojnosť je poskytovaná zdravotná starostlivosť (známka 2,56); celkovo je spokojných 51,9 % opýtaných (obr. 6). Spokojnosť vyjadrili respondenti aj v rámci čistoty prostredia (51,3 %) a prístupu zdravotníkov (47,6 %). Najnerozhodnejší boli respondenti pri hodnotení faktora kultúry prostredia (32,2 %) a úrovne vybavenia – odpoveď neutrálny postoj/neviem uviedlo až 31,2 %. Najnegatívnejšie vnímajú opýtaní dĺžku čakacej doby na prijatie (známka 2). Celkovú spokojnosť uviedlo iba 25,4 % respondentov, naopak celkovú nespokojnosť až 53,3 % (tab. 2).

Obr. 6: Odpovede respondentov na otázku: Ako ste spokojný s kvalitou Vám poskytovanej zdravotnej starostlivosti?

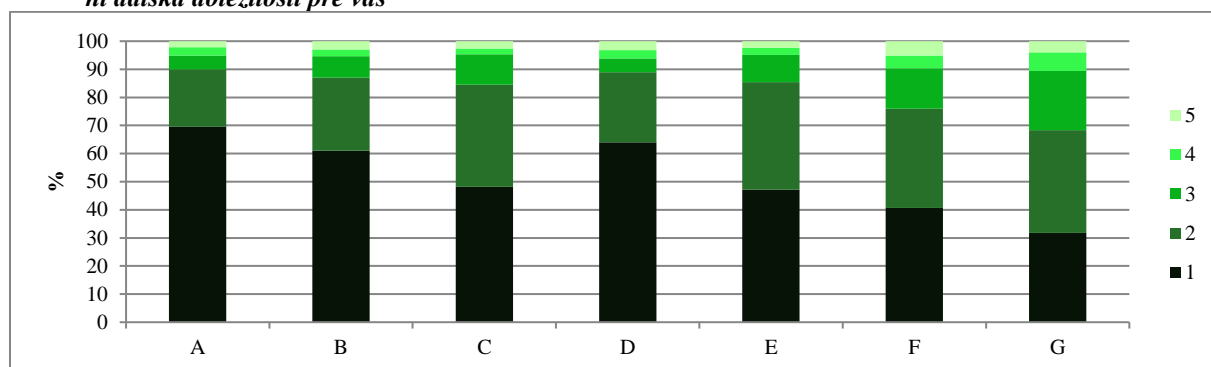
Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

Tab. 1: Odpovědi respondentů na otázku: Ako ste spokojný s kvalitou Vám poskytovanej zdravotnej starostlivosti?

	Faktor zdravotnej starostlivosti	1	2	3	4	5	Ø známka
A	Spokojnosť s poskytovanou liečebnou starostlivosťou	18,7	33,2	29,1	12,6	6,5	2,55
B	Zrozumiteľnosť poskytovaných informácií	18,5	35,2	25,1	14,5	6,7	2,56
C	Čistota prostredia	17,7	33,6	27,9	12,4	8,4	2,6
D	Prístup zdravotníkov	17,1	30,5	29,5	15,7	7,3	2,66
E	Úroveň vybavenia	13,6	27,5	31,2	19,1	8,6	2,82
F	Dĺžka čakacej doby na prijatie	7,9	17,5	21,4	29,9	23,4	3,43
G	Kultúra prostredia	9,2	29,5	32,2	18,9	10,2	2,91

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

Znenie ďalšej otázky bolo nasledovné: Ohodnoťte jednotlivé faktory kvality zdravotnej starostlivosti z hľadiska dôležitosti pre vás: Najdôležitejším faktorom zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov mesta Nitra je spokojnosť s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou (priemerná známka 1,48). Veľmi dôležitá je až pre 69,5 % opýtaných, celkovú dôležitosť uviedlo až 89,9 % respondentov (tab. 2). Významnými faktormi sú pre obyvateľov mesta Nitra aj prístup zdravotníkov (známka 1,56) a zrozumiteľnosť poskytovaných informácií (známka 1,6). Všetky spomínané faktory sú veľmi dôležité pre viac ako 60 % obyvateľov Nitry. Menej dôležitými faktormi sa pre respondentov stali čistota prostredia (známka 1,75) a úroveň vybavenia (známka 1,75). Prekvapivo môže vyznievať fakt, že aj napriek celkovej nespokojnosti respondentov s dĺžkou čakacej doby na prijatie, je tento faktor jedným s najmenej dôležitých pre obyvateľov Nitry (známka 1,98). Neutrálny postoj pri tomto faktore uviedlo 14,3 % opýtaných, celkovú nedôležitosť dokonca až 9,9 % respondentov. Najmenej dôležitým faktorom pre občanov mesta je kultúra prostredia (známka 2,14), nedôležitá je pre 10,6 % opýtaných (obr.7).

Obr. 7: Odpovědi respondentů na otázku: Ohodnoťte jednotlivé faktory kvality zdravotnej starostlivosti z hľadiska dôležitosti pre vás

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

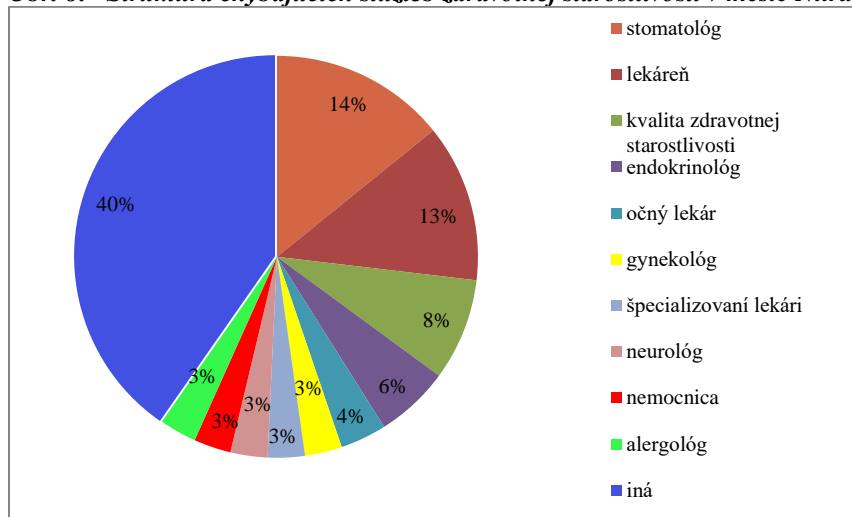
Tab. 2: Odpovědi respondentů na otázku: Ohodnoťte jednotlivé faktory kvality zdravotnej starostlivosti z hľadiska dôležitosti pre vás

	Faktor zdravotnej starostlivosti	1	2	3	4	5	Ø známka
A	Spokojnosť s poskytovanou liečebnou starostlivosťou	69,5	20,4	4,9	2,9	2,2	1,48
B	Zrozumiteľnosť poskytovaných informácií	61,1	25,9	7,7	2,4	2,9	1,6
C	Čistota prostredia	48,1	36,3	10,8	2,2	2,6	1,75
D	Prístup zdravotníkov	64	25	4,9	2,9	3,1	1,56
E	Úroveň vybavenia	47,2	38,3	9,6	2,6	2,4	1,75
F	Dĺžka čakacej doby na prijatie	40,7	34,4	14,3	4,5	5,1	1,98
G	Kultúra prostredia	31,8	36,5	21	6,7	3,9	2,14

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum (Nitra, 2019)

V poslednej časti dotazníkového výskumu mohli respondenti uviesť, či im chýba v meste Nitra nejaká služba zdravotnej starostlivosti, resp. aká služba zdravotnej starostlivosti im chýba. Iba 18 % uviedlo, že im chýba nejaká služba zdravotnej starostlivosti. Niektorí respondenti uvádzali aj viac služieb, takže celkovo bolo uvedených 134 odpovedí, čo predstavuje 26 % všetkých odpovedí. Odpoveď neviem uviedlo 23 % opýtaných, 58 % respondentov uviedlo, že im v meste nechýba žiadna služba zdravotnej starostlivosti (obr.8). Najčastejšiu chýbajúcu službu uviedli obyvatelia stomatóloga (14 %). Prekvapujúco druhou najčastejšie chýbajúcou službou sa stala lekárň, ktorú uviedlo 13 % opýtaných. Jedná sa najmä o obyvateľov okrajových mestských častí. Medzi ďalšími odpoveďami nachádzame, že v meste Nitra nechýba služba zdravotnej starostlivosti, ale chýba kvalita poskytovanej zdravotnej starostlivosti (8 %). Obyvateľom mesta chýbajú aj špecializovaní lekári. Ide najmä o endokrinológa (6 %), očného lekára (4 %), gynekológa (3 %), neurológa (3 %) a alergológa (3 %). Celkovo vo všeobecnosti uviedlo chýbajúcich špecializovaných lekárov rovnako 3 % respondentov.

Obr. 8: Štruktúra chýbajúcich služieb zdravotnej starostlivosti v meste Nitra

Zdroj: vlastné spracovanie, dotazníkový prieskum, 2019

4. Záver

Pojem kvality života je v súčasnosti veľmi významnou témou nielen pre geografiu, ale aj pre iné vedné disciplíny. Môžeme ju skúmať z rôznych aspektov. Aj napriek tejto skutočnosti vychádza najviac koncepcií o kvalite života práve zo zdravia. Vo výbere metód sme pre náš výskum uprednostnili dotazníkovú metódu na báze nami zostaveného dotazníka, ktoré smerovali na zistenie názorov, postojov a hodnotení zdravotnej starostlivosti ako ukazovateľa kvality života obyvateľmi mesta Nitra. Naším hlavným cieľom zamerať svoju pozornosť na zdravotnú starostlivosť, ktorá s kvalitou života veľmi súvisí. Prieskumu v meste Nitre sa zúčastnilo 509 respondentov, z čoho 64 % tvorili ženy. Najväčší počet respondentov bol z mestskej časti Klokočina. Najviac obyvateľov (144) uviedlo, že má bydlisko v mestskej časti Klokočina, čo predstavuje 28 % všetkých respondentov. Najviac zastúpenou vekovou skupinou vo výskume bola kategória 18 - 30. Najčastejším dôvodom pri výbere praktického lekára pre obyvateľov Nitry je odporúčanie priateľov alebo rodinných príslušníkov. Túto možnosť uviedlo až 63 % opýtaných. Pre väčšinu obyvateľov Nitry je dôležité mať svojho praktického lekára čo najbližšie k miestu svojho bydliska. Väčšina respondentov je ochotná cestovať za svojím praktickým lekárom maximálne 29 minút (84 %). Úplne odlišná je situácia v rámci dochádzky za špecializovaným lekárom. Až 32 % opýtaných uviedlo, že za lekárom špecialistom sú ochotní cestovať aj viac ako 45 minút, nakoľko je u nich dôležitá najmä kvalita špecializovaného lekára. Najväčšia skupina respondentov pri dochádzke za svojim lekárom aj napriek skutočnosti, že bol výskum realizovaný v meste Nitra využíva auto (46 %). V druhej časti výskumu orientovaného na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti možno konštatovať, že pre obyvateľov Nitry je dôležitejšia kvalita a prístup poskytovanej zdravotnej starostlivosti, spolu s dĺžkou čakacej doby na prijatie. Najdôležitejším faktorom zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov mesta Nitra je spokojnosť s poskytovanou zdravotnou starostlivosťou. Najnegatívnejšie vnímajú opýtaní dĺžku čakacej doby na prijatie. Najčastejšou chýbajúcou službou, ktorú obyvatelia uviedli bol nedostatok stomatólogov. Prekvapujúco druhou najčastejšie chýbajúcou službou sa stala lekárň, ktorú uviedlo 13 % opýtaných. Jednalo sa najmä o obyvateľov okrajových mestských častí. Výskum zameraný na túto problematiku je predmetom záujmu aj iných autorov, ktorý analyzujú dané javy na príklade iných miest. Kládvo (2011) svoj výskum v zmysle hodnotenia kvality života na príklade vybraných ukazovateľov realizoval v meste Olomouc. Andráško (2009) sa z pohľadu parciálnych dimenzií kvality života venoval najmä bývaniu, kvalite ovzdušia, zeleným plochám, kriminalite, doprave a verejnej a komerčnej vybavenosti (vzdelávacie a zdravotnícke zariadenia, zariadenia finančných služieb, verejného stravovania, maloobchodu

a pod.). Guhathakurta a Cao (2011) do svojho výskumu zaradili 6 oblastí týkajúcich sa vzdelania, ekonomickej stránky života, príjmu a práce, bezpečnosti, bývania, dopravy a mobility a verejného zdravia obyvateľov. Poznamenáme, že rozmanitosť oblastí života v mestách, na ktoré sa jednotlivé výskumy sústreďujú, je možné chápať zároveň ako výhodu, aj ako nevýhodu. Za výhodu by sme danú situáciu mohli považovať najmä v prípade, ak by sa výber použitých parciálnych dimenzií riadil záujmom o zohľadnenie miestnych špecifik. Odlišnosť štúdií by potom bola v danom ohľade spôsobená snahou zdôrazniť význam osobitých rysov života a jeho podmienok na danom mieste. Žiaľ, v skutočnosti na výber skúmaných oblastí kvality života vplyvajú skôr iné faktory, v praxi sa často uplatňuje kombinácia vplyvu už viackrát spomínanej dostupnosti dát a napodobňovania postupov (Andáško, 2016).

Literatúra

- [1] ANDRÁŠKO, I., (2016). *Kvalita života v mestách. Východiská, prístupy, poznatky*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8271-7. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.M210-8271-2016.
- [2] ANDRÁŠKO, I., (2009). Kvalita života v Bratislave – príklad aplikácie SAW modelu. In *XII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách: Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 209–213. ISBN 978-80-210-8587-9.
- [3] FERŤALOVÁ, J, MADZIKOVÁ, A., (2008). Percepcia kvality života na príklade mesta Bardejov. In *Misceillanea Geographica 14: Zborník príspevkov*. Plzeň: Katedra geografie Fakulty pedagogické Západočeské univerzity, pp. 105-109. ISBN 978-80-7043-663-9.
- [4] FRANTÁL, B, VAISHAR, A., (2008). Zvláštnosti kvality života v malých mestech. *Geographia Slovaca*, vol. 25, pp. 175-188. ISSN 1210-3519.
- [5] GUHATHAKURTA, S., CAO, Y., (2011). Variations in Objective Quality of Urban Life Across a City Region: The Case of Phoenix. In Marans, R. W., Stimson, R. J., (eds.). *Investigating Quality of Urban Life: Theory, Methods, and Empirical Research*. Dordrecht: Springer, pp. 135–160. ISBN 978-94-007-1741-1.
- [6] IRA, V., ANDRÁŠKO, I., (2007). Kvalita života z pohľadu humánnej geografie. *Geografický časopis*, vol. 59, no. 2., pp. 159-179. ISSN 2453-8787.
- [7] KOBYLAREK, A., BŁASZCZYŃSKI, K., ŚLÓSZARZ, L., MADEJ, M., CARMO, A., HLAD, Ľ., KRÁLIK, R., AKIMJAK, A., JUDÁK, V., MATURKANIČ, P., BIRYUKOVA, Y., TOKÁROVÁ, B., MARTIN, J. G., PETRIKOVIČOVÁ, L., (2022). The Quality of Life among University of the Third Age Students in Poland, Ukraine and Belarus. *Sustainability*, vol. 14, no. 4., 2049. ISSN 2071-1050. DOI: 10.3390/su14042049.
- [8] KLADIVO, P., (2011). Socio-demographic structure of Olomouc from the point of view of the quality of life. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis - Geographica*, vol. 42, no. 2, pp. 79-90. ISSN 1212-2157.
- [9] LAGAS, P., KUIPER, R., VAN DONGEN, F., VAN RIJN, F., AMSTERDAM, H. VAN.,
- [10] LAGAS, P, VAN DONGEN, F., VAN RIJN, F., VISSER, H., (2015). Regional quality of living in Europe. *REGION*, vol. 2, no. 2, pp. 1-26. ISSN 2409-5370. DOI: 10.18335/region.v2i2.43.
- [11] MACKENBACH, J. P., BOPP, M., DEBOOSERE, P., KOVACS, K., LEINSALU, M., MARTIKAINEN, P., MENVIELLE, G., REGIDOR, E., GELDER, R., (2017). Determinants of the magnitude of socioeconomic inequalities in mortality: A study of 17 European countries. *Health Place*, vol. 47, pp. 44–53. ISSN 1353-8292. DOI: 10.1016/j.healthplace.2017.07.005.
- [12] MACKŮ, K., CAHA, J., PÁSZTO, V., TUČEK, P., (2020). Subjective or Objective? How Objective Measures Relate to Subjective Life Satisfaction in Europe. *International Journal of Geo-Information*, vol. 9, no. 5, pp. 320-329. ISSN 2220-9964. DOI: 10.3390/ijgi9050320.
- [13] MARANS, R. W., STIMSON, R. J., (2011). *Investigating Quality of Urban Life: Theory, Methods, and Empirical Research*. Dordrecht: Springer. ISBN 978-9400717411.
- [14] MURGAŠ, F., KLOBUČNÍK, M., (2016). Municipalities and Regions as Good Places to Live: Index of Quality of Life in the Czech Republic. *Applied Research Quality Life*, vol. 11, pp. 553–570. ISSN 1871-2584. DOI: 10.1007/s11482-014-9381-8.
- [15] MURGAŠ, F., PETROVIČ, F., (2020). Quality of life and quality of environment in Czechia in the period of the Covid-19 pandemic. *Geografický časopis*, vol. 72, no. 3, pp. 261-274. ISSN 0016-7193. DOI: 10.31577/geogrcas.2020.72.3.13.
- [16] NOVÁKOVÁ, M., (2014). *Zdravie a zdravotná starostlivosť v socioekonomických súvislostiach*. Bratislava: Ekonóm. ISBN 978-80-225-3850-3.

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0880/21 "Transformácia Nitrianskeho kraja v meniacich sa spoločensko-ekonomických podmienkach so zvláštnym zreteľom na dopady pandémie COVID-19" a bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-18-0185